

Wpływ czynników ESG na kształtowanie gospodarki

© PAIH S.A.

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjny. Została opracowana na podstawie informacji uznanych za wiarygodne i nie stanowi wykładni ani opinii prawnej.

Wydawca: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

Dodatkowe informacje: redakcja@trade.gov.pl

Warszawa, lipiec, 2026

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Zmiany w modelu prowadzenia działalności gospodarczej i rosnące znaczenie czynników ESG	4
Pozycja przedsiębiorstwa i branży w globalnych łańcuchach wartości	8
ESG w regulacjach Unii Europejskiej	17
Działania rekomendowane dla polskich przedsiębiorstw realizujących w UE dostawy wewnątrzwspólnotowe	22
ESG w regulacjach Wielkiej Brytanii	27
Wpływ regulacji brytyjskich na współpracę handlową	29
Działania rekomendowane dla polskiego eksportera	30
ESG w regulacjach Kanady	34
Działania rekomendowane dla polskiego eksportera	37
ESG w regulacjach USA.....	39
Działania rekomendowane dla polskiego eksportera	42
Podsumowanie.....	46
Bibliografia:	49

Wpływ czynników ESG na kształtowanie gospodarki

Wprowadzenie

Gwałtowny rozwój przemysłowy i technologiczny na poziomie globalnym, zmiany w strukturach właścicielskich firm, rosnąca siła biznesu międzynarodowego, postępujące zmiany klimatyczne oraz nierówności społeczne powodują intensyfikację działań regulacyjnych wspierających zmianę modelu biznesowego jako odpowiedź na wyzwania społeczne i środowiskowe. Współczesne przedsiębiorstwa powinny być świadome ryzyk związanych z negatywnym wpływem na środowisko naturalne oraz ludzi, które powstają w toku prowadzenia działalności gospodarczej. Firmy powinny dysponować narzędziami zarządzania tymi ryzykami, w tym mechanizmami zgłaszania faktycznych i potencjalnych nieprawidłowości w celu ich usuwania, naprawienia szkody i modyfikacji zachowań organizacyjnych, zapobiegających generowaniu negatywnego wpływu.

Celem tego raportu jest przybliżenie koncepcji nowego, zrównoważonego środowiskowo i społecznie modelu prowadzenia biznesu oraz zaprezentowanie, jak czynniki zrównoważonego rozwoju kształtują model gospodarczy i wymianę handlową.

W raporcie zaprezentowane zostały cztery podejścia do modelowania gospodarki na podstawie zasad zrównoważonego rozwoju. W pierwszej części opisane są najważniejsze pojęcia, narzędzia i standardy międzynarodowe stanowiące fundament zmian w modelu gospodarczym na całym świecie. Następnie omówiono podejścia, w tym aspekty

regulacyjne stosowane na przez Unię Europejską (UE), Wielką Brytanię (United Kingdom – zwaną dalej UK), Kanadę i Stany Zjednoczone Ameryki (United States of America – zwane dalej USA). Każda z tych części zawiera wskazówki dla przedsiębiorców planujących wymianę handlową z krajami spoza Unii Europejskiej. Raport zamyka podsumowanie wraz z zestawieniem porównawczym wszystkich zaprezentowanych podejść.

Zmiany w modelu prowadzenia działalności gospodarczej i rosnące znaczenie czynników ESG

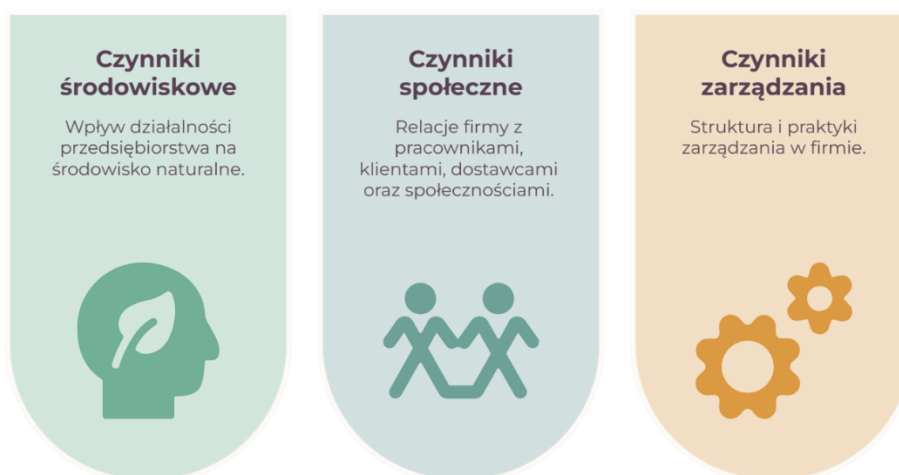
Pojęcie zrównoważonego rozwoju pochodzi od angielskiego słowa sustainability. Zgodnie z koncepcją przedstawioną przez Elkingtona (1997), zrównoważony rozwój obejmuje trzy wymiary: ekonomiczny, środowiskowy i społeczny. Trwały rozwój organizacji (państwa, gospodarki) odpornej na wstrząsy i kryzysy wymaga uwzględnienia – równoważenia aspektów ekonomicznych, środowiskowych i społecznych.

Aspekty zrównoważonego korespondują z tzw. czynnikami ESG (ang. environmental, social governance), stanowiącymi kryteria oceny działalności przedsiębiorstw z perspektywy wpływu, jaki wywierają na środowisko naturalne, społeczeństwo oraz system zarządzania przedsiębiorstwem. Oznacza to, że firmy nie powinny jedynie uwzględniać ryzyko ekonomiczne, ale także reagować i przewidywać negatywne zdarzenia społeczne i środowiskowe powstałe na skutek działań firmy.

W obszarze ryzyk środowiskowych przedsiębiorstwa powinny rozumieć, jak wykorzystują zasoby naturalne, emitują gazy cieplarniane, zarządzają odpadami itd. W przypadku ryzyk społecznych przedsiębiorstwa

uwzględniają swój wpływ na sytuację społeczno-ekonomiczną pracowników poprzez kształtowanie warunków pracy, zleceń i świadczenia usług, a także analizują, w jaki sposób oddziałują na poszanowanie praw konsumentów i użytkowników końcowych oraz jakie skutki ich działalność wywiera na społeczności lokalne. W przypadku ryzyk proceduralnych, systemowych, zaliczanych do obszaru ładu korporacyjnego, przedsiębiorstwa ustalają, za pomocą jakich narzędzi zarządzają wspomnianymi ryzykami społecznymi i środowiskowymi, jak również oceniają i systematycznie rewidują skuteczność tych narzędzi. Innymi słowy, przedsiębiorstwa powinny wykazać, w jaki sposób i z jakim skutkiem zarządzają ryzykami środowiskowymi (E) i społecznymi (S) oraz za pomocą jakich narzędzi zarządzania to czynią. Model biznesowy odchodzi od podejścia reaktywnego na rzecz proaktywnego, wykracza poza tzw. tryb zgodności (oceny, czy dana firma działa zgodnie, czy niezgodnie z prawem), lecz dąży do prognozowania potencjalnych ryzyk niezgodności i przeciwdziałania wystąpieniu negatywnych zdarzeń za pomocą systemów i narzędzi zarządzania.

Czynniki ESG

Narzędziem przełomowym w rozwijaniu modelu opartego na ryzyku (ang. *risk-based approach*) był proces należytej staranności w zakresie praw człowieka, wprowadzony w Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka (zwanych dalej Wytycznymi ONZ) przyjętych przez Radę Praw Człowieka w 2011 r. jako globalny standard tzw. miękkiego prawa, wskazujący obowiązki państw i przedsiębiorstw w zakresie ochrony praw człowieka. Wytyczne ONZ zmieniły sposób postrzegania i rozliczania aktorów rynkowych za wpływ, jaki wywierają na ludzi i planetę, oraz dostarczyły narzędzi wspierających zarządzanie ryzykami wpływu, przyczyniając się do zmian w zakresie stosowania Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz podążających za nimi zmian w funkcjonowaniu KPK OECD jako mechanizmów weryfikujących przestrzeganie tychże Wytycznych. Z uwagi na fakt, że dobrowolne działania korporacyjne w redukowaniu faktycznego i potencjalnego negatywnego wpływu nie przyniosły oczekiwanego skutku, a jedynie zmiany powierzchowne, konieczne były zmiany strukturalne o charakterze strategicznym, w tym w sposobie myślenia o tym, jak powinien funkcjonować model biznesowy. Obecnie dążenia do zmian strukturalnych odzwierciedlają coraz szersze uregulowania prawne elementów związanych z wpływem społecznym, środowiskowym i ekonomicznym.

Wytyczne ONZ wprowadziły narzędzie do zarządzania ryzykami naruszeń praw człowieka, tj. proces należytej staranności w zakresie praw człowieka (ang. *human rights due diligence* – HRDD). Koncepcja ta została rozszerzona i wdrożona w Wytycznych OECD, gdzie odnosi się do odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej (ang. *responsible business conduct* – RBC) (OECD, 2018). Oznacza to, że proces należytej staranności wykracza poza obszar praw człowieka i dotyczy także ryzyk związanych z aspektami podatkowym, korupcyjnym, stosowania technologii

i innowacji, stosowania zasad uczciwej konkurencji, dobrostanu zwierząt itp. Znalazło to w 2023 r. odzwierciedlenie w zaktualizowanych Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw międzynarodowych w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej (OECD, 2023) i regulacjach unijnych w postaci dyrektywy o należytej staranności w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Kompleksowy, proaktywny proces mający na celu zidentyfikowanie faktycznych i potencjalnych negatywnych skutków (dla praw człowieka) wynikających z decyzji i działań bądź też będących skutkiem zaniechań organizacji w ciągu całego przyjętego cyklu działania organizacji. Celem procesu należytej staranności jest unikanie i łagodzenie negatywnych skutków (UN, 2011)

Oprócz praw człowieka należyta staranność dotyczy aspektów podatkowych, korupcji, wykorzystania nauki i technologii, dobrostanu zwierząt itp. (OECD, 2023)

Zgodnie z obowiązkami należytej staranności określonymi w niniejszej dyrektywie, jeżeli przedsiębiorstwo zidentyfikuje potencjalne negatywne skutki dla praw człowieka lub środowiska, powinno zastosować odpowiednie środki, aby zapobiec tym skutkom lub odpowiednio je złagodzić (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady, 2024)

Należyta staranność jest procesem, który przedsiębiorstwa powinny przeprowadzać w celu identyfikacji, zapobiegania, łagodzenia i rozliczania skutków prowadzonej przez siebie działalności w łańcuchu dostaw oraz innych relacjach biznesowych. Skuteczna należyta staranność powinna być wspierana przez wysiłki mające na celu łączenie polityk i systemów zarządzania w celu reagowania na rzeczywiste i potencjalne skutki prowadzonej przez siebie działalności (OECD, 2018)

WNIOSEK:

Wszystkie dokumenty dotyczą tego samego celu: identyfikacji, zapobiegania, łagodzenia i rozliczenia negatywnych skutków prowadzonej działalności i składają się z 6 kroków

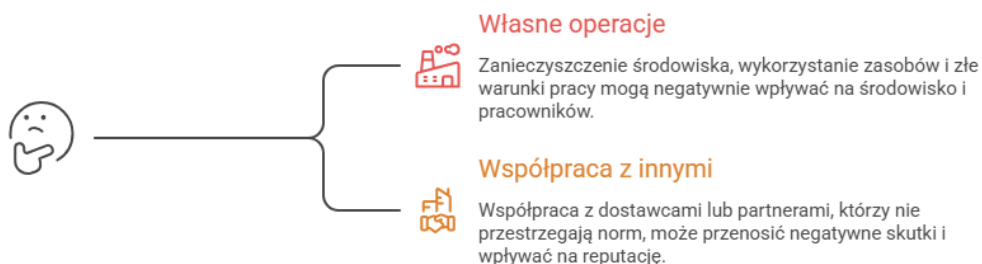
Pozycja przedsiębiorstwa i branży w globalnych łańcuchach wartości

Wytyczne ONZ i Wytyczne OECD nie wprowadzają nowego prawa, lecz nawigują zastosowanie istniejących już praw i regulacji w kontekście poszanowania praw człowieka oraz odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej. W niektórych przypadkach mogą ujawniać deficyty regulacyjne lub wskazać obszary wymagające wzmocnienia regulacyjnego, interpretacyjnego czy też edukacyjnego ze strony państwa. Istotną zmianą w postrzeganiu odpowiedzialności korporacyjnej było wprowadzenie koncepcji bezpośredniego i pośredniego wpływu/ skutku na prawa człowieka i inne aspekty odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej. Oznacza to, że przedsiębiorstwo może samo spowodować negatywny skutek, tj. we własnych operacjach i decyzjach, podejmowanych w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, oraz w sposób pośredni, gdy do wystąpienia negatywnych skutków przedsiębiorstwo przyczynia się na przykład poprzez współpracę z innymi podmiotami. Współpraca z innymi podmiotami odbywa się w ramach łańcucha wartości, którego częścią jest łańcuch dostaw. Łańcuch wartości dotyczy pełnego zakresu działań, zasobów, relacji związanych z modelem biznesowym przedsiębiorstwa i jego otoczeniem zewnętrznym. Tworzą go podmioty na wyższym (*upstream*) i niższym (*downstream*) szczeblu tego łańcucha w stosunku do przedsiębiorstwa. Dostawcy tworzą wyższy szczebel łańcucha dostarczając produkty i/lub świadcząc usługi, które są niezbędne do rozwijania produktów lub usług danego przedsiębiorstwa (łańcuch dostaw). Podmioty, które znajdują się na niższym szczeblu łańcucha wartości jak klienci, dystrybucja otrzymują produkty od danego przedsiębiorstwa

(Ministerstwo Rozwoju Technologii, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, 2024).

Przedsiębiorstwa powinny zrozumieć i umieć wyjaśnić, w jaki sposób mogą uczestniczyć w powodowaniu negatywnego skutku oraz jakie działania podejmują w związku z ograniczaniem tego udziału. Z tym podejściem wiąże się koncepcja siły oddziaływania, tzw. *leverage*.

Jakie negatywne skutki mogą wynikać z działalności przedsiębiorstwa?

Wykorzystując siłę oddziaływania w relacjach biznesowych, firmy mogą kształtować warunki współpracy sprzyjające lub przeciwdziałające wystąpieniu negatywnego skutku. Siła oddziaływania nie oznacza bezrefleksyjnego dyktowania warunków kontrahentowi. Dotyczy takiego sposobu kształtowania współpracy, w którym obie firmy redukują negatywny wpływ i kreują wartość gospodarczą oraz społeczną, np. poprzez udzielenie edukacyjnego wsparcia partnerowi biznesowemu, jeśli ten dopiero rozwija kompetencje w zakresie zarządzania ryzykami ESG. Siła oddziaływania to nie to samo co nadużywanie pozycji wobec partnera, np. w przypadku ekonomicznego wymiaru kształtowania relacji poprzez nakładanie **podwójnej presji** na kontrahentów: z jednej strony w zakresie wymogów ESG (poszanowania praw pracowniczych), a z drugiej zaś poprzez presję cenową lub terminową. Takie praktyki pozostają w sprzeczności

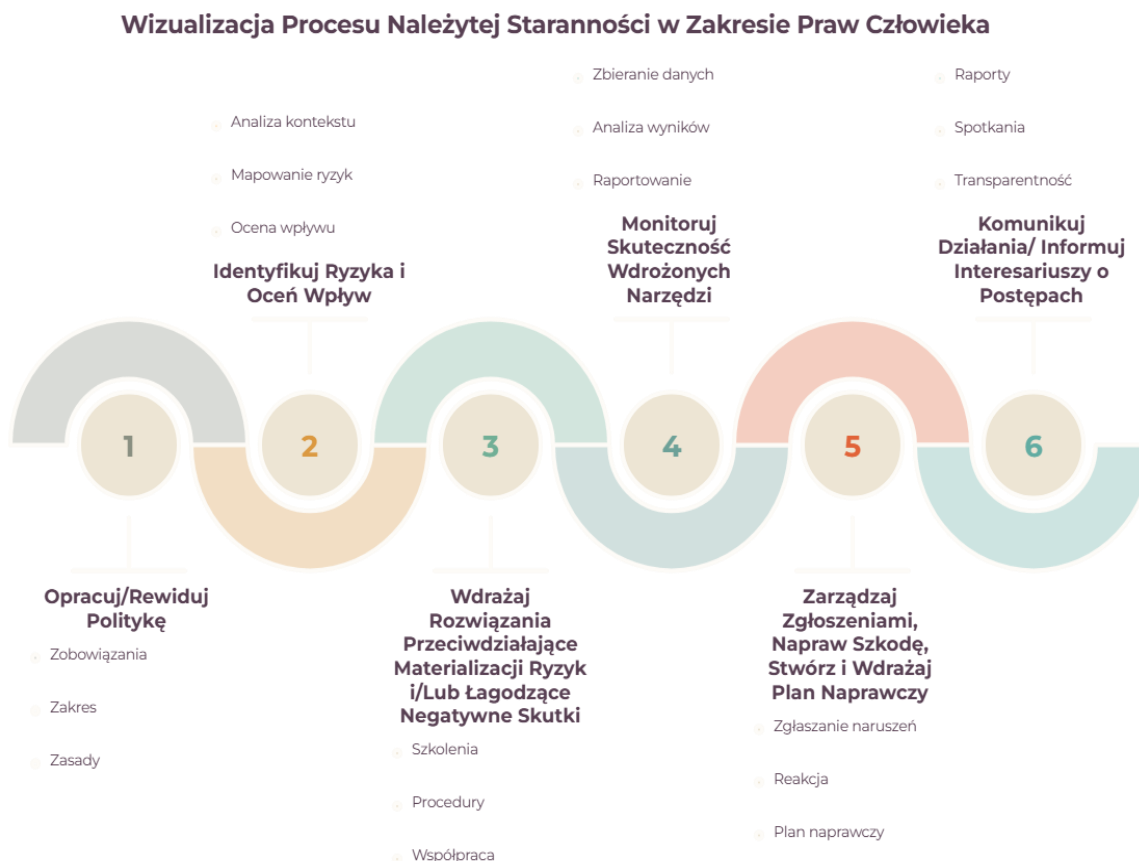
z zasadami ESG (World Benchmarking Alliance, 2026). W celu zapobiegania występowaniu negatywnych skutków działalności przedsiębiorstwa powinny wdrożyć procesy opisane w Wytycznych OECD i Wytycznych ONZ.

Koncepcję należytej staranności w zakresie praw człowieka sprecyzowano i rozwinięto w Wytycznych dla przedsiębiorstw wielonarodowych ("Wytyczne dla przedsiębiorstw wielonarodowych") Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), w których rozszerzono stosowanie należytej staranności na kwestie związane ze środowiskiem i łańdkiem korporacyjnym. Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w odpowiedzialnym prowadzeniu działalności biznesowej (Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności) oraz wytyczne sektorowe stanowią uznane na arenie międzynarodowej ramy określające praktyczne kroki w zakresie należytej staranności, które mają pomóc przedsiębiorstwom w identyfikowaniu rzeczywistych i potencjalnych skutków w ramach ich działalności, łańcuchów dostaw i innych relacji biznesowych, zapobieganiu tym skutkom, łagodzeniu ich i rozliczaniu się z tego, jak podejmują działania zaradcze w stosunku do tych skutków (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady, 2024).

Dlaczego warto zastosować Wytyczne ONZ w projektowaniu i wdrażaniu procesów należytej staranności?

- Stanowią fundament procesu należytej staranności.
- Są uniwersalne, mogą je stosować wszystkie przedsiębiorstwa, bez względu na wielkość, a zatem także te z sektora MŚP.
- Złożoność procedur i stopień sformalizowania procesu jest proporcjonalny do wielkości przedsiębiorstwa. Nie jest oczekiwane, że mniejsze firmy będą wykazywały tę samą złożoność i stopień sformalizowania polityk i procedur, jak dzieje się to w przypadku dużych podmiotów.
- Narzędzie jest rozpoznawalne i uznawane na całym świecie.
- Wykazanie stosowania narzędzia może uwiarygodnić działania polskiego eksportera i uznanie go za bezpiecznego i wiarygodnego partnera.

Z przytoczonych wyżej powodów oraz ze względu na liczne odniesienia w niniejszym raporcie do pracy przymusowej i pracy dzieci, które stanowią fundamentalne obszary polityk w zakresie praw człowieka, zaprezentowano sześć kroków należytej staranności w zakresie praw człowieka zgodnie z Wytycznymi ONZ.

Jak przedstawiono na rysunku zaprojektowanie procesu należytej staranności wymaga:

1. zobowiązania do poszanowania praw człowieka, wyrażonego w formie polityki/ deklaracji/ oświadczenia, zatwierdzonego przez najwyższy szczebel kierownictwa i udostępnionego publicznie np. treść polityki lub oświadczenie opublikowane na stronie internetowej przedsiębiorstwa;

2. identyfikacji ryzyk i oceny negatywnego skutku na poszanowanie praw człowieka. Ocenie podlega faktyczny i potencjalny negatywny wpływ spowodowany zarówno działaniem, jak i zaniechaniem podjęcia stosownych działań przez przedsiębiorstwo. Na tym etapie dokonywana jest ocena z uwzględnieniem operacji własnych przedsiębiorstwa, jak i negatywnych skutków, które mogą powstać w toku współpracy i z innymi podmiotami;
3. wdrożenia wyników tej oceny w systemy zarządzania przedsiębiorstwem, tj. nie tylko dokonania oceny negatywnego wpływu, ale także zaprojektowania i wdrożenia rozwiązań organizacyjnych mających na celu przeciwdziałanie wystąpieniu negatywnych skutków zarówno w operacjach własnych przedsiębiorstwa, jak i w relacjach z innymi podmiotami np. wprowadzenia procedury oceny dostawców, audytów itp.
4. monitorowania i oceny skuteczności wdrożonych polityk, procedur, rozwiązań organizacyjnych oraz wskazania obszarów wymagających poprawy, tj. modyfikacji, korekty lub innych działań podnoszących ich skuteczność. Istotne jest tutaj wychwycenie wszelkich zmian, które mogą mieć wpływ na ocenę ryzyka, np. zmiany dostawcy, podwykonawcy, zmian kadrowych itp.;
5. mechanizmu skargowego i remediacyjnego – wynikiem monitoringu może być stwierdzenie naruszeń lub istnienie wysokiego ryzyka naruszeń, konieczne jest wprowadzanie działań naprawczych, zastosowanie środków zaradczych oraz zadośćuczynienia, jak również przeprowadzenie analizy przyczyn źródłowych w celu wprowadzenia stosownych korekt w zachowaniach organizacyjnych. Przedsiębiorstwo powinno mieć wdrożony tzw. mechanizm skargowy, czyli system zgłoszeń

i sygnalizacji różnego rodzaju nieprawidłowości, które mogą występować w działaniach przedsiębiorstwa. Kanały komunikacji i system zgłoszeń powinien być dostosowany i otwarty dla wszystkich zainteresowanych, którzy mogą dostarczyć informacji zwrotnej na temat funkcjonowania przedsiębiorstwa;

6. działań komunikacyjnych obejmujących szeroki wachlarz czynności – oprócz komunikacji wewnętrznej istotna jest komunikacja zewnętrzna z interesariuszami i otoczeniem, w tym raporty ESG/ ZR, w których przedsiębiorstwo informuje o tym, jak realizuje proces należytej staranności, z jakim skutkiem to czyni oraz jakie działania naprawcze i zaradcze podejmuje w sytuacji naruszeń.

Skuteczny proces należytej staranności wymaga konstruktywnego dialogu z interesariuszami i osobami uprawnionymi, tzw. *rightsholders*. Interesariusze to osoby lub grupa osób zainteresowana działaniem firmy, na którą przedsiębiorstwo może wpływać w toku swojej działalności oraz która pozostaje pod wpływem danego przedsiębiorstwa, zaś *rightsholders* to osoby, których prawa mogą być naruszone (OECD, 2018, s. 48), np. pracownicy – zarówno własna kadra, jak i osoby świadczące pracę w łańcuchu dostaw, klienci, instytucje itp. Ocena ryzyk w zakresie praw człowieka prowadzona jest z trzech perspektyw:

1. miejsca pracy (ryzyka związane z osobami bezpośrednio zatrudnionymi, zleceńbiorcami, osobami podwykonawczymi itp.);
2. społeczności lokalnych;
3. konsumentów i użytkowników końcowych;

Podział ten koresponduje z podziałem stosowanym w sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju. Kwestie te zaprezentowane zostały w tabeli 1.

Tabela 1. Prawa człowieka w raportowaniu ESG

DYREKTYWA DOTYCZĄCA SPRAWOZDAWCZOŚCI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU, TZW. DYREKTYWA DOTYCZĄCA SPRAWOZDAWCZOŚCI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU (ANG. CORPORATE SUSTAINABILITY REPORTING DIRECTIVE – CSRD)	PRAWA CZŁOWIEKA – „S” W ESG
EUROPEJSKIE STANDARDY SPRAWOZDAWCZOŚCI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU (ANG. EUROPEAN SUSTAINABILITY REPORTING STANDARDS – ESRS)	Osoby wykonujące pracę
ESRS S1 Własna kadra	
ESRS S2 Pracownicy w łańcuchu wartości	Społeczności lokalne
ESRS S3 Dotknięte społeczności	
ESRS S4 Konsumenci i użytkownicy końcowi	Konsumenci i użytkownicy końcowi

Źródło: Opracowanie własne.

W stosunku do każdego z tych obszarów istnieją przepisy prawne regulujące kwestie poszanowania praw poszczególnych grup. Istotność wpływu bada się

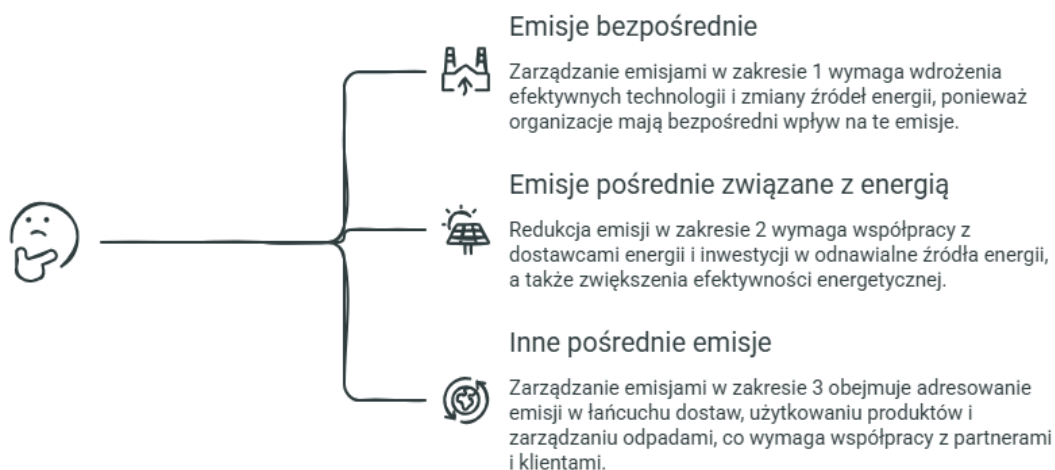
z perspektywy skali, zakresu, nieodwracalności negatywnych skutków oraz prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Ryzyka negatywnego wpływu mogą zmieniać się w czasie i podlegają rewizji. Proces należytej staranności może być stosowany także przez mniejsze podmioty, zaś stopień złożoności

i sformalizowania procesów może być wówczas mniejszy niż w dużych firmach, lecz osiągać zamierzony cel w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom społecznym i środowiskowym. W przypadku aspektów środowiskowych przedsiębiorstwa dokonują oceny odnośnie do swojego udziału w negatywnym skutku i powinny wykazać się świadomością w kwestiach zużycia wody, energii elektrycznej, wpływać na aspekty behawioralne swoich członków odnośnie do optymalizacji zużycia tych zasobów. Unia Europejska przyjęła cel redukcji gazów cieplarnianych o 40 procent do 2030 roku w stosunku do 1990 roku oraz o 80–95 procent do roku 2050. Ślad węglowy oblicza się w 3 zakresach (ang. *scope 1, 2, 3*), które zostały włączone do obowiązkowej sprawozdawczości. W zakresie 1 znajdują się emisje bezpośrednie, będące wynikiem spalania paliw ze stacjonarnych źródeł lub mobilnych, należących do firmy bądź przez nią nadzorowanych, a także emisje wygenerowane w procesach technologicznych, włączając te ulatniające się z czynników chłodniczych. W zakres 2 wchodzi tzw. pośrednie emisje energetyczne, wygenerowane w toku zakupionej z zewnątrz lub dostarczonej energii elektrycznej, ciepłej, chłodu czy pary technologicznej. W zakres 3 włączono inne emisje pośrednie, powstające w całym łańcuchu wartości – są to na przykład zagospodarowanie odpadów, podróże służbowe pracowników, dojazdy pracowników do pracy itp. (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2021/1139, 2021).

Zakresy emisji gazów cieplarnianych

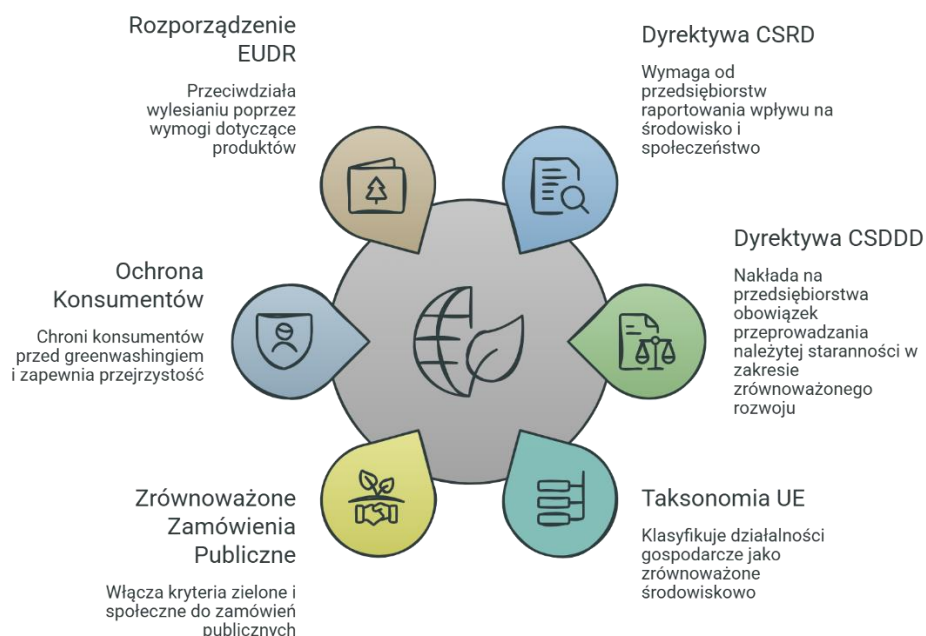
Jak zarządzać emisjami gazów cieplarnianych?

ESG w regulacjach Unii Europejskiej

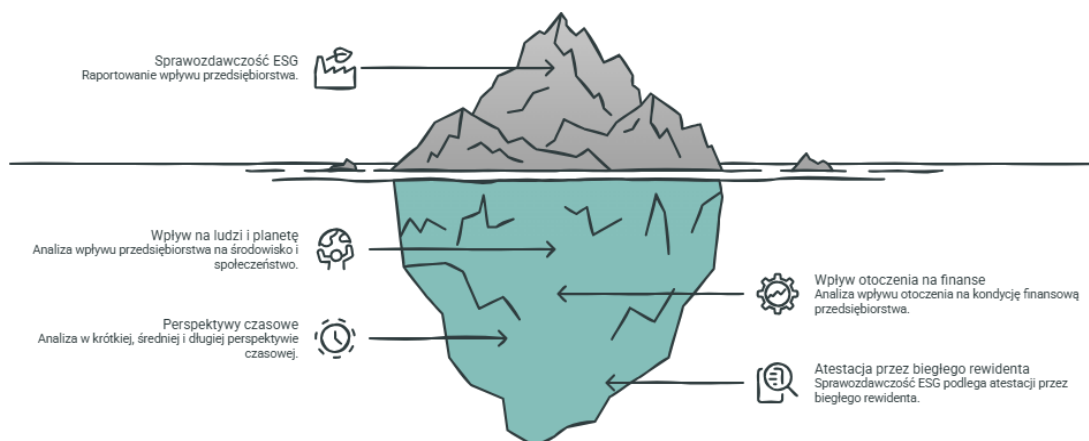
Niektóre kraje unijne mają wzmocnioną ochronę regulacyjną poprzez własne przepisy, które w wymianie wewnątrzspółnotowej także powinny być uwzględnione, jak np. francuski obowiązek korporacyjnej czujności (fr. Loi sur le devoir de vigilance) oraz niemiecka ustawa o należytej staranności w łańcuchu dostaw (niem. Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz lub LkSG) – oba akty dotyczą należytej staranności w łańcuchu dostaw. Do najważniejszych regulacji prawnych związanych z ESG na poziomie europejskim należą:

Kluczowe Uregulowania Zrównoważonego Rozwoju w Europie

Dyrektywa dotycząca sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju, tzw. dyrektywa CSRD (ang. Corporate Sustainability Reporting Directive), wraz z Europejskimi Standardami Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju (ang. European Sustainability Reporting Standards – ESRS).

Po zmianach wprowadzonych w ramach pakietu Omnibus I, obowiązek dotyczy dużych spółek, tzw. jednostek zainteresowania publicznego (JZP), np. emitentów, banków, zakładów ubezpieczeń, zatrudniających powyżej 1000 pracowników, osiągających przychody netto ze sprzedaży powyżej 450 mln EUR rocznie. W kolejnych latach przewiduje się obowiązek raportowania dla kolejnej fali – docelowo raportować będą także MŚP będące emitentami na rynku regulowanym. Dyrektywa jest transponowana do polskiego prawa. Jednostki objęte obowiązkowym raportowaniem czynią to zgodnie ze standardami ESRS, które dzielą się m.in. na te dotyczące zarządzania przedsiębiorstwem (wskaźniki ładu organizacyjnego, tzw. *governance*) oraz ESRS E, dotyczący aspektów środowiskowych. Natomiast ESRS „S” odnoszą się do kwestii społecznych odnoszących się do pracowników jako kadry własnej i osób zatrudnionych w łańcuchu wartości, konsumentów, użytkowników końcowych i społeczności lokalnych. Raport ESG nie jest narzędziem zarządzania ryzykami lecz informacją o tym, jak podmiot sprawozdawczy tymi ryzykami zarządza i z jakim skutkiem to czyni. Podmiot raportujący dokonuje także **analizy podwójnej istotności** (ang. *double materiality assessment*). Ma ona dwa kierunki. W pierwszym analizowany jest wpływ danego przedsiębiorstwa na ludzi i planetę, a w drugim analizuje się, jak otoczenie wpływa na kondycję finansową przedsiębiorstwa. Analizy sporządza się w trzech perspektywach czasowych: krótkiej, średniej i długiej. Sprawozdawczość ESG podlega atestacji przez biegłego rewidenta, posiadającego uprawnienia w tym zakresie.

Podwójna istotność w sprawozdawczości ESG.

Dyrektywa należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, tzw. CSDDD (ang. Corporate Sustainability Due Diligence Directive)

Dotyczy dużych firm z UE i spoza UE działających na rynku UE (1000 pracowników, 450 mln EUR obrotu rocznie). Wprowadzone wyżej wymienione uproszczenia dotyczą odroczenia czasu wdrożenia, mniejszej częstotliwości oceny partnerów biznesowych, skupienia się na bezpośrednich dostawcach, ograniczaniu żądań informacyjnych w stosunku do małych i średnich podmiotów (MŚP). Celem dyrektywy jest przeciwdziałanie pracy przymusowej, pracy dzieci, łamaniu praw pracowniczych, naruszaniu praw konsumenta i społeczności lokalnych oraz zapobieganie szkodom środowiskowym. Przestrzeganie tej dyrektywy będzie podlegało krajowemu nadzorowi. Wprowadzono sankcje za nieprzestrzeganie przepisów, tj. 5 proc. światowych obrotów netto (Dyrektywa 2024/1760). Dyrektywa znajduje się w procesie transpozycji do polskiego prawa.

Artykuł 5

Należyta staranność

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa wdrażały należyłą staranność w zakresie praw człowieka i środowiska opartą na analizie ryzyka, jak ustanowiono w art. 7-16 («należyta staranność»), poprzez podejmowanie następujących działań:

- a) uwzględnianie należytej staranności w politykach przedsiębiorstw i ich systemach zarządzania ryzykiem zgodnie z art. 7;
- b) identyfikowanie i ocenę rzeczywistych lub potencjalnych negatywnych skutków zgodnie z art. 8 oraz, w razie potrzeby, hierarchizowanie rzeczywistych i potencjalnych negatywnych skutków zgodnie z art. 9;
- c) zapobieganie potencjalnym negatywnym skutkom i ich łagodzenie oraz usuwanie rzeczywistych negatywnych skutków i minimalizowanie ich zasięgu zgodnie z art. 10 i 11;
- d) zapewnianie środków zaradczych w odniesieniu do rzeczywistych negatywnych skutków zgodnie z art. 12;
- e) podejmowanie konstruktywnej współpracy z interesariuszami zgodnie z art. 13;
- f) ustanowienie i stosowanie mechanizmu zawiadamiania i procedury dotyczącej skarg zgodnie z art. 14;
- g) monitorowanie skuteczności prowadzonej polityki należytej staranności i środków w zakresie należytej staranności zgodnie z art. 15;
- h) podawanie informacji na temat należytej staranności do wiadomości publicznej zgodnie z art. 16.

(Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady, 2024)

Taksonomia UE – to system umożliwiający klasyfikację działalności gospodarczej jako zrównoważonej środowiskowo. Wspiera inwestorów i firmy w podejmowaniu decyzji związanych z lokowaniem kapitału w inwestycje wspierające ochronę środowiska. Wymaga zastosowania Wytycznych ONZ i Wytycznych OECD i wiąże się z obowiązkiem ujawnień w zakresie zgodności z kryteriami określonymi w rozporządzeniu dla przedsiębiorstw finansowych i niefinansowych objętych zakresem dyrektywy o rachunkowości.

W kontekście styku państwa z biznesem oraz transakcji rynkowych zawieranych przez podmioty publiczne istotne będą **zrównoważone zamówienia publiczne**: zielone i społeczne. W obu przypadkach do postępowań przetargowych dodaje się kryteria (zielone, związane z ochroną

środowiska, oraz społeczne, dotyczące np. warunków zatrudnienia), które oferent winien spełnić, aby wygrać przetarg.

W kontekście ochrony interesów konsumentów (ochrony przed greenwashingiem) obowiązują przepisy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, zaś dyrektywa *Empowering Consumers for the Green Transition*, zabraniająca stosowania haseł i deklaracji środowiskowych bez dowodów i niecertyfikowanych oznaczeń jest w trakcie przygotowywania, z planowanym terminem obowiązywania na wrzesień 2026 roku.

W zakresie przeciwdziałania wylesianiu – rozporządzenie EUDR (ang. *European Union Deforestation Regulation*). Ukierunkowane jest na ograniczenie obrotu towarami, których produkcja związana jest z degradacją lasów. Ma wspierać ochronę biologicznej bioróżnorodności oraz ograniczanie emisji gazów cieplarnianych. Regulacje wskazują konkretne towary i produkty oraz obowiązki podmiotów w ramach należytej staranności. Obecnie w fazie przygotowawczej obowiązek stosowania został przesunięty na grudzień 2026 roku.

Co to oznacza dla polskiego przedsiębiorcy?

- Ryzyka związane z ciągłością prowadzenia działalności, utraty współpracy z partnerami, którzy dobrowolnie lub obowiązkowo wdrażają proces należytej staranności w zakresie zrównoważonego rozwoju, w tym praw człowieka oraz dobrowolnych lub obowiązkowych ujawnień, a w związku z tym od swoich dostawców/ podwykonawców, partnerów oczekują podobnego postępowania.
- Ryzyko ograniczonego dostępu do finansowania inwestycji lub finansowania na atrakcyjnych warunkach, jeśli polski eksporter nie wdraża procesów, nie zbiera danych, nie potrafi wyjaśnić, w jaki sposób

ogranicza negatywne społeczne i środowiskowe skutki swojej działalności oraz jak buduje wartość w tych obszarach.

Jeśli firma pozostaje w łańcuchu wartości dużego podmiotu, warto budować kompetencje w zakresie ESG, zbierać dane i wdrażać proces należytej staranności oraz uzyskać status bezpiecznego dostawcy/ podwykonawcy, itp. Warto poznać proces i jego zasady, jak również znać ryzyka związane z realizacją zasad ESG w ramach współpracy z dużymi podmiotami. Duże firmy nie mogą wymagać od mniejszych partnerów dokładnie takiego samego stopnia formalizacji procedur, warto zatem wiedzieć, w jakich sytuacjach partner biznesowy może podejmować próby przerzucenia kosztów informacyjnych/ proceduralnych na mniejszą firmę. Ponadto należy mieć na uwadze, że dyrektywa unijna nie zabrania krajom członkowskim wprowadzania własnych, bardziej zaostrzonych przepisów w zakresie ESG, dlatego warto znać ryzyka związane z krajowymi legislacjami poszczególnych państw Wspólnoty Europejskiej.

Działania rekomendowane dla polskich przedsiębiorstw realizujących w UE dostawę wewnątrzwspólnotową

- Przygotowanie polityki praw człowieka i ESG, oraz potraktowanie czynników ESG jako aspektów strategicznych zgodnie z zasadami Wytycznych ONZ i OECD.
- Wyznaczenie osoby reprezentującej przedsiębiorstwo w obszarze ESG oraz formalne przypisanie obowiązków z tym związanych.
- Wdrożenie procesu należytej staranności zgodnie z Wytycznymi ONZ i OECD adekwatnie do uwarunkowań sektorowych i wielkości

przedsiębiorstwa, czyli przygotować, wdrażać i dokumentować działania związane z mapowaniem ryzyk społecznych i środowiskowych, procedurami i narzędziami organizacyjnymi służącymi do zarządzania tymi ryzykami, w tym mechanizmu skargowego/ systemu zgłoszeń wewnętrznych, prowadzenie regularnego przeglądu narzędzi i polityk oraz wprowadzanie korekt praktyk biznesowych, jeśli podejmowane działania nie są skuteczne itp.

- Uwzględnienie różnic regulacyjnych między krajami oraz wymagań klientów, które mogą być bardziej restrykcyjne niż prawo.
- Wprowadzenie nadzoru nad łańcuchem dostaw w tym regularny przegląd listy dostawców oraz oceny ryzyka za pomocą ankiet, ewaluacji i audytów, prowadzenie dokumentacji tych procesów, zapewnienie dostawcom dostępu do mechanizmu skargowego.
- Prowadzenie ewidencji zużycia wody, energii, rodzaju energii (prąd, paliwa, gaz), szacunkowych emisji CO₂, zużycia materiałów, gospodarki odpadami itp.
- Prowadzenie ewidencji i zbieranie danych dotyczących liczby osób świadczących pracę zarówno na podstawie umowy o pracę jak i umów cywilnoprawnych, poziomu rotacji, szkoleń BHP, wypadków przy pracy, regulaminów wynagrodzeń, mechanizmu weryfikacji wieku, zasad współpracy z agencjami pracy itp.
- Prowadzenie ewidencji i zbieranie danych dotyczących dostawców produktowych i usługowych, oceny ryzyka, kraju pochodzenia, certyfikatów produktowych, umów i klauzul umownych w zakresie ESG,

raportów z, wyników audytów oraz wszelkich zmian zachodzących u dostawców itp.

- Prowadzenie ewidencji i zbieranie danych dotyczących zgłoszeń, sposobów ich procedowania, wyników postępowań wewnętrznych, działań naprawczych i ich skutków; a także dialogu z interesariuszami.
- Prowadzenie regularnych rewizji regulacji prawnych celem weryfikacji czy dana działalność bezpośrednio lub pośrednio jest nimi objęta (np. działalność naszego partnera biznesowego jest objęta regulacjami ESG, w związku z tym partner może mieć bardziej restrykcyjne wymagania co do sposobu prowadzenia przez naszą firmę nadzoru nad naszymi dostawcami lub posiadania przez naszą firmę certyfikatów pochodzenia surowców/komponentów wykorzystywanych do wytwarzania danego produktu lub świadczenia usługi.
- Analiza klauzul umownych w zakresie ESG.
- Gotowość do przyjęcia audytu ESG oraz wymiany danych ESG w czasie rzeczywistym.
- Zapewnienie dostępu do szkoleń pracownikom w zakresie ESG.

W budowaniu instytucjonalnych zdolności w zakresie zarządzania ryzykami ESG warto sięgać po poradniki krajowe i sektorowe, które wspierają przedsiębiorców w projektowaniu i wdrażaniu procesów należytej staranności w odniesieniu do aspektów społecznych i środowiskowych opisanych np. w *Poradniku dla przedsiębiorstw w zakresie stosowania minimalnych gwarancji Taksonomii UE* (Ministerstwo Rozwoju Technologii, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, 2024), a także do narzędzi OECD

do oceny procesu należytej staranności, jak np. OECD Due Diligence Checker.

The screenshot shows the 'OECD Due Diligence Checker' website. The header includes the title and navigation links for 'Cross-Sectoral', 'Agriculture', 'Garment', and 'Minerals'. The main content area is titled 'Welcome to the OECD Due Diligence Checker!' and contains introductory text about the tool's purpose and how to use it. To the right, there are four teal buttons with white text: 'What is RBC due diligence and why is it important?', 'What are the six steps of the OECD due diligence framework?', 'What is the OECD Due Diligence Guidance?', and 'Who is the Guidance for?'. Below these buttons is a circular diagram titled 'DUE DILIGENCE PROCESS & SUPPORTING MEASURES'. The diagram features a central circle labeled 'EMBED RESPONSIBLE BUSINESS CONDUCT INTO POLICIES & MANAGEMENT SYSTEMS'. Surrounding this are six numbered steps in a clockwise cycle: 1. IDENTIFY & ASSESS ADVERSE IMPACTS, 2. PROVIDE FOR OR COOPERATE IN REMEDIATION, 3. CEASE, PREVENT OR MITIGATE ADVERSE IMPACTS, 4. TRACK IMPLEMENTATION AND RESULTS, 5. COMMUNICATE HOW IMPACTS ARE ADDRESSED, and 6. EMBED RESPONSIBLE BUSINESS CONDUCT INTO POLICIES & MANAGEMENT SYSTEMS. The diagram also includes labels for 'HOW IMPACTS ARE ADDRESSED' and 'HOW IMPACTS ARE ADDRESSED'.

Sprawdź narzędzie: [OECD Due Diligence Checker](#)

Ryzyka i możliwości dla polskich eksporterów w kontekście zrównoważonego rozwoju

Co oznacza zrównoważony rozwój dla polskiego eksportera?

Oznacza nowe wyzwania i ryzyka związane z ciągłością prowadzenia działalności oraz dostępem do finansowania.

Jakie są ryzyka związane z ciągłością prowadzenia działalności?

Partnerzy biznesowi oczekują wdrażania procesów należytej staranności w zakresie zrównoważonego rozwoju, w tym wymogów dotyczących praw człowieka i procesów należytej staranności.

Jakie są ryzyka związane z ograniczonym dostępem do finansowania?

Brak odpowiednich działań w zakresie zrównoważonego rozwoju może prowadzić do ograniczonego dostępu do kapitału, ponieważ inwestorzy i instytucje finansowe wymagają danych dotyczących wpływu działalności na środowisko i społeczeństwo.

Jakie są możliwości związane z zrównoważonym rozwojem?

Inwestycje w zrównoważony rozwój mogą przynieść długoterminowe korzyści, takie jak przewaga konkurencyjna i poprawa reputacji.

Co polski eksporter powinien zrobić?

Dostosowanie się do wymogów związanych z zrównoważonym rozwojem jest koniecznością. Warto zainwestować w odpowiednie procesy oraz systemy, które pozwolą na skuteczne zarządzanie tymi ryzykami i budowanie wartości w obszarze zrównoważonego rozwoju.

ESG w regulacjach Wielkiej Brytanii

Podejście UK do aspektów zrównoważonego rozwoju opiera się na narzędziach globalnych w celu redukcji negatywnego wpływu na ludzi i planetę, w tym opartych na Wytycznych ONZ i procesie należytej staranności. Wielka Brytania także zaostrza prawo w kwestiach ochrony środowiska oraz poszanowania praw człowieka. Warto zwrócić uwagę na rolę sądów i pozwów strategicznych, szczególnie w odniesieniu do kwestii klimatycznych, poszanowania praw człowieka i manipulacji informacją sprawozdawczą.

W zakresie czynników środowiskowych „E” ważny jest *Environmental Act 2021*, dotyczący ochrony środowiska naturalnego. Wprowadza m.in. prawnie wiążące cele środowiskowe (powietrze, woda, bioróżnorodność, odpady), proces należytej staranności w zakresie wylesiania w łańcuchach dostaw, obowiązek tzw. *Biodiversity Net Gain* (zys netto dla przyrody) dla inwestycji oraz utworzenie niezależnego organu nadzorczego *Office for Environmental Protection*, monitorującego stopień wdrożenia procesów oraz sporządzającego rekomendację dla rządu brytyjskiego w kwestii ochrony klimatu. Ponadto *Climate Change Act* z 2008 z późniejszymi zmianami uwzględnia najważniejsze dla zrównoważonego rozwoju aspekty, w szczególności prawnie wiążący cel neutralności klimatycznej (*net zero*) do 2050 roku, obowiązek sprawozdawczy rządu i administracji oraz pięcioletnie budżety węglowe, które ograniczają maksymalną łączną ilość gazów cieplarnianych, jaką kraj może wyemitować w danym okresie. Cele te nadzorowane są przez niezależny organ: *The Climate Change Committee*.

Zrównoważone finanse i raportowanie: UK wdrożyła *UK Sustainability Reporting Standard* – UK SRS, zaś w lutym 2026 roku rząd brytyjski opublikował ostateczne wersje UK SRS 1 i UK SRS 2 na podstawie *International*

Sustainability Standards Board (ISSB), odnoszących się do *International Financial Reporting Standards*: UK SRS 1 (ogólne ujawnienia w zakresie ryzyk i szans ESG) oraz UK SRS 2 (szczegółowe ujawnienia klimatyczne). Standardy będą wdrażane za pomocą brytyjskiej agencji regulacyjnej FCA (*Financial Conduct Authority*), jako niezależnego organu regulującego rynki finansowe. Ujawnienia mają charakter obowiązkowy dla spółek giełdowych i dużych firm. Są kompatybilne z zasadami raportowania stworzonymi przez Grupę Roboczą ds. Ujawnień Finansowych Związanych z Klimatem (Task Force on Climate-related Financial Disclosures – TCFD), która została rozwiązana w 2023 roku, oraz zastępują te zasady. Są także kompatybilne ze standardami ESRS.

Prawa człowieka w regulacjach UK są także mocno osadzone w konstytucji i innych ustawach, zaś w aspektach biznesowych, oprócz miękkiego instrumentu, jakim są Wytyczne ONZ, istotny jest *Modern Slavery Act* z 2015 roku jako kluczowa regulacja z zakresu poszanowania praw człowieka w biznesie, wprowadzająca obowiązek przeciwdziałania pracy przymusowej i handlowi ludźmi, transparentności w zakresie deklaracji dotyczących łańcuchów dostaw, tzw. Supply Chain Statement. Ponadto istotny jest także *Human Rights Act 1998*. Implementujący Europejską Konwencję Praw Człowieka (ECHR) do prawa krajowego gwarantuje m.in. prawo do życia, zakaz tortur, wolność słowa, prawo do równości oraz wiąże organy publiczne i sądy. Centralna ustawa antydyskryminacyjna *Equality Act 2010* wprowadza ochronę przed dyskryminacją ze względu na m.in. płeć, rasę, wiek, niepełnosprawność, religię, orientację seksualną, obowiązek równego traktowania w zatrudnieniu i dostępie do usług. Natomiast *Public Sector Equality Duty* – wynikający z *Equality Act 2010* – dotyczy promowania równości przez sektor publiczny. Oznacza to, że organy sektora publicznego

w procesie podejmowania decyzji oraz kształtowania polityk publicznych muszą uwzględniać ich wpływ na różne grupy w kontekście równości.

Wpływ regulacji brytyjskich na współpracę handlową

Zmiany w kierunku zaostrzenia regulacji w zakresie zrównoważonego rozwoju, presja inwestorska oraz monitoring społeczny i obywatelski wpływają na praktyki brytyjskich przedsiębiorców i ich oczekiwań w zakresie współpracy handlowej. Oczekiwania wobec swoich kontrahentów zagranicznych formułowane są [w zawieranych umowach i kontraktach](#). Oznacza to, że pomimo faktu, iż polski eksporter bezpośrednio nie podlega brytyjskiemu prawu, brak spełnienia tychże oczekiwań może skutkować zerwaniem relacji handlowych czy też poniesieniem strat wizerunkowych.

Implikacje dla polskiego eksportera:

- Ryzyko prawne – *Modern Slavery Act* z 2015 roku nakłada obowiązek raportowania na brytyjskie spółki, to zaś może oznaczać możliwość wykonywania audytów przez brytyjskiego kontrahenta i dostarczania dowodów w zakresie poszanowania praw człowieka. W tym celu polski przedsiębiorca powinien dysponować dokumentacją poświadczającą warunki pracy prowadzone zgodnie z prawem, brak pracy dzieci, brak pracy przymusowej, wymagania w zakresie współpracy z agencją pracy tymczasowej czy też zasady współpracy z podwykonawcami z krajów trzecich.
- Raportowanie, presja inwestorów i regulatorów (FCA) czy też ryzyko pozwów strategicznych powodują, że brytyjscy przedsiębiorcy wprowadzają do kontraktów klauzule ESG, zapisy dotyczące możliwości audytu, obowiązek posiadania i stosowania kodeksu dostawców, a nawet prawo do rozwiązania umowy bez

odszkodowania w przypadku stwierdzenia naruszeń. Wiąże się z tym ryzyko odpowiedzialności kontraktowej, nawet jeśli nie dojdzie do naruszenia polskiego prawa – polski eksporter będzie wówczas musiał udowodnić swoją niewinność przed partnerem z UK.

- Standardy klimatyczne – wprowadzanie ambitnych celów, których osiągnięcie musi być raportowane, może spowodować, że brytyjski kontrahent zwróci się z prośbą o dane na temat wpływu polskiego partnera na deforestację, emisje pośrednie itp. W tym kontekście ryzyka dla polskich eksporterów mogą pochodzić z braku kompatybilności danych środowiskowych, różnic metodycznych w liczeniu emisji itp.

Działania rekomendowane dla polskiego eksportera

Przygotowanie polityki praw człowieka obejmującej zakaz pracy przymusowej i pracy dzieci, poszanowanie praw pracowników, równe traktowanie i brak dyskryminacji oraz przygotowanie dokumentacji z zakresu form zatrudnienia, czasu pracy i innych porozumień, wynagrodzeń, BHP, działania związków zawodowych (w tym układów zbiorowych pracy, jeśli zostały zawarte), innych porozumień, skarg pracowniczych, przeciwdziałaniu pracy dzieci i pracy przymusowej.

Wyznaczenie osoby odpowiedzialnej w zakresie ESG/ prawa człowieka/ *compliance* wobec kontrahentów UK.

Przypisanie formalne obowiązków z zakresu ESG uchwałą zarządu działom sprzedaży, HR, zakupów, produkcji itp. Zarząd powinien być świadomy, że ryzyka ESG w UK to ryzyka kontraktowe i reputacyjne.

Zapewnienie spójności danych środowiskowych i społecznych.

Zmapowanie łańcucha dostaw (min. 1 poziom w dół) oraz weryfikacja agencji pracy tymczasowej i podwykonawców produkcyjnych. Przedsiębiorstwo nie deklaruje więcej niż jest w stanie udowodnić, a w umowach z podwykonawcami stosuje klauzulę zgodności z podstawowymi standardami pracy.

Wdrożenie/ rewizja mechanizmu skargowego, systemu zgłoszeń (najprostszy e-mail/ osoba zaufana) – wszystkie elementy polski eksporter musi udowodnić stosowną dokumentacją.

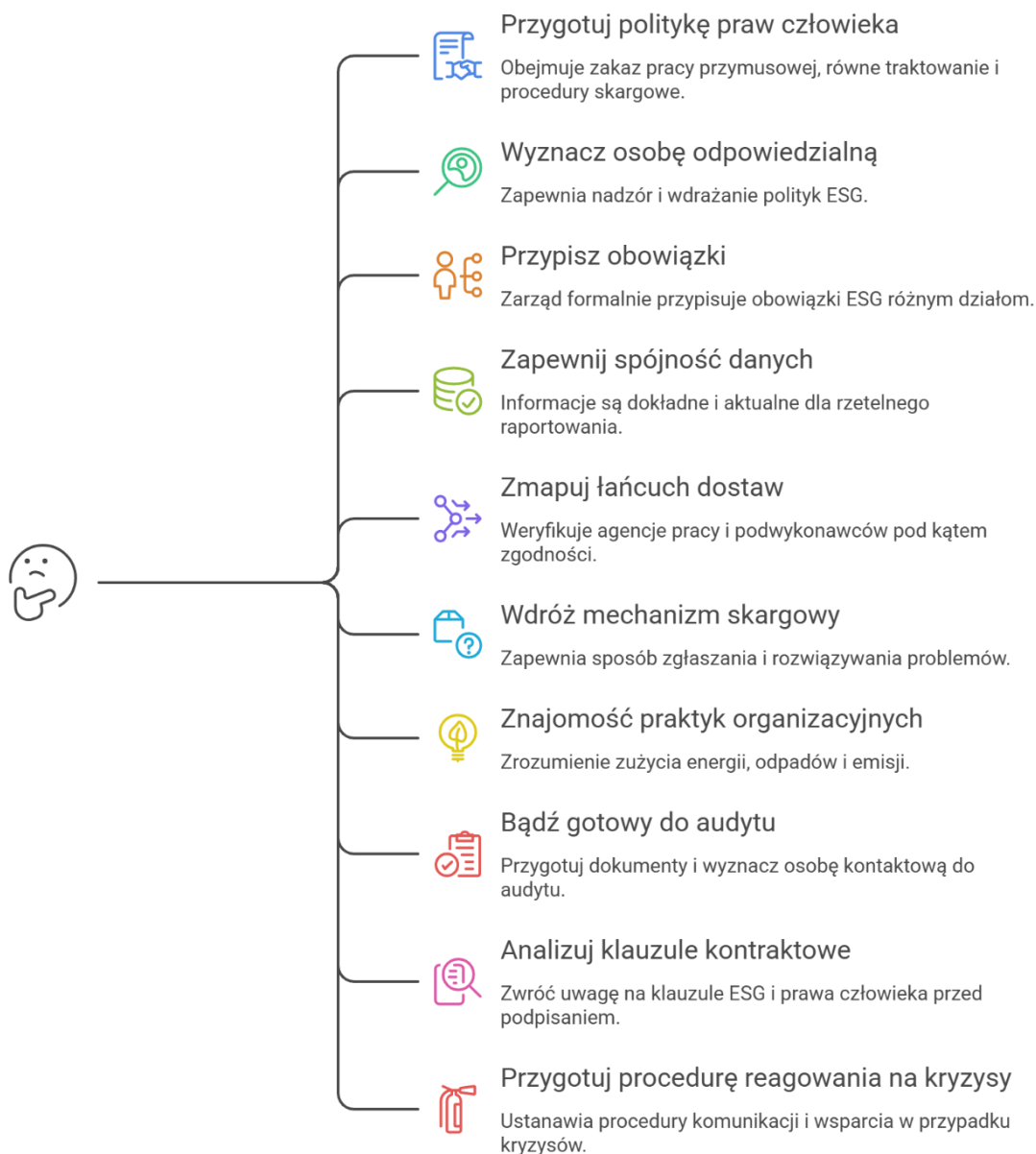
Znajomość praktyk organizacyjnych oraz posiadanie dowodów na ich stosowanie w zakresie głównych źródeł zużycia energii, podstawowych odpadów i ich zagospodarowania, emisji (choćby szacunkowo), pochodzenia surowców. Należy zadbać o brak sprzeczności między deklaracjami a rzeczywistą praktyką operacyjną, nie powinno używać się sformułowań klimatycznych, których firma nie rozumie.

Gotowość do przyjęcia audytu dokumentów, zdalnego lub stacjonarnego. Dokumenty (polityki, procedury, regulaminy, ewidencja czasu pracy, ewidencja BHP itd.) powinny być przygotowane i dostępne. Wyznaczenie osoby kontaktowej do audytu.

Przed podpisaniem kontraktu analiza klauzul ESG i praw człowieka, w szczególności prawa do audytu, rozwiązywania umowy bez odszkodowania, stosowania kodeksu dostawców, stosowania zasad odpowiedzialnych praktyk zakupowych, a także weryfikacja, czy odpowiedzialność eksportera obejmuje podwykonawców, czy klauzule są jednostronne, kto ponosi koszty postępowania audytowego, możliwości renegotjacji ograniczeń odpowiedzialności, sprawiedliwego podziału kosztów, wymóg proporcjonalności sankcji.

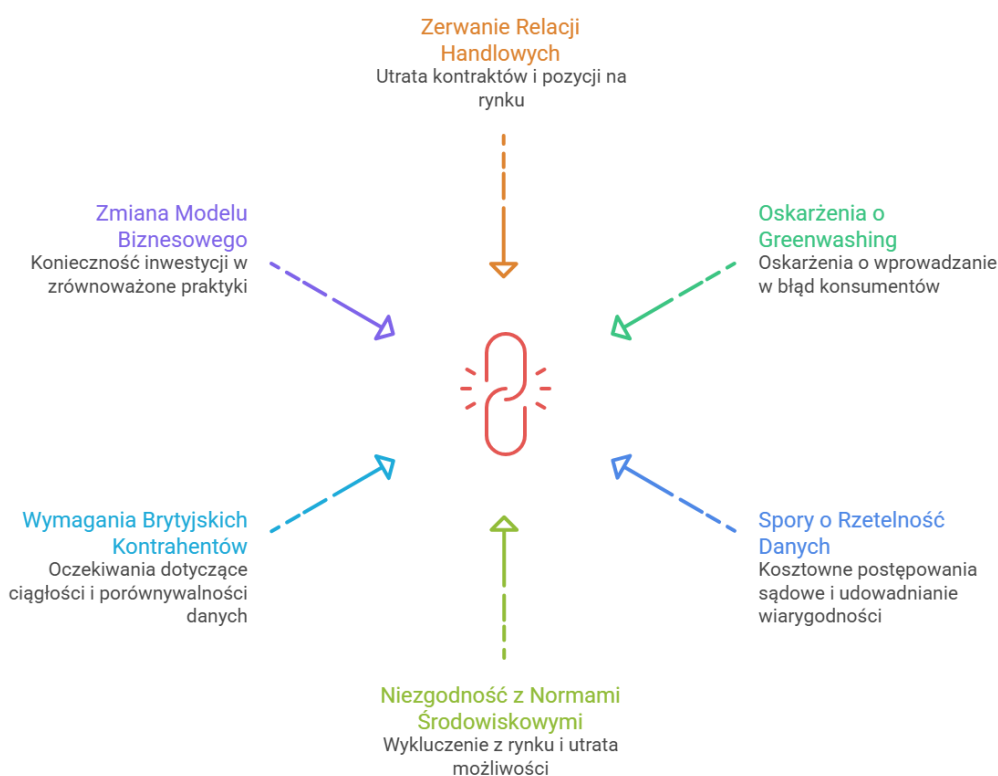
Przygotowanie procedury reagowania na kryzysy i incydenty. Należy wyznaczyć osobę do komunikacji z kontrahentem brytyjskim, ustalić kwestie w komunikacji, które wymagają wsparcia prawnego.

Jak zapewnić zgodność z praktykami ESG i prawami człowieka w UK?

Brak danych i brak gotowości do ich przekazania grozi zerwaniem relacji handlowych oraz wykluczeniem z łańcucha dostaw, oskarżeniami o greenwashing/socialwashing, sporami o rzetelność przekazanych danych, ryzykiem uznania produktu polskiego za niezgodny ze standardami ochrony środowiska czy też wykluczeniem z zielonych zamówień publicznych i finansowania. Polski zarząd i kierownictwo powinni rozumieć, że ryzyko w tym przypadku ma wymiar zarówno prawny, jak i biznesowy, zaś ESG nie jest jednorazowym projektem, lecz zmianą modelu biznesowego, zatem implementacja tych zasad będzie oznaczała koszty stałe. Brytyjscy kontrahenci wymagają ciągłości danych ESG oraz porównują dostawców pod kątem ESG.

Ryzyko Braku Danych ESG

ESG w regulacjach Kanady

W modelu kanadyjskim nie ma jeszcze przyjętej horyzontalnej regulacji dotyczącej należytej staranności w łańcuchu dostaw, lecz rośnie presja społeczna w tym kierunku. Wzrasta także liczba pozwów strategicznych przeciwko spółkom oraz spraw dotyczących działalności zagranicznej firm kanadyjskich. Model kanadyjski opiera się na transparentności, rosnącym egzekwowaniu granicznym oraz silnej roli prawa spółek, regulatorów finansowych i sądów. Eksporterzy do Kanady muszą liczyć się z koniecznością ujawnień, kontrolą pochodzenia towarów i wysokim ryzykiem zatrzymania towarów na granicy w sytuacji podejrzenia pracy przymusowej, pracy dzieci, jak również kosztami takiego zatrzymania. Oczekiwane jest skuteczne i poparte dowodami przeciwdziałanie pracy przymusowej i pracy dzieci.

Zarządzanie ryzykami ESG osadzone jest w fiducjarych obowiązkach dyrektorów, tzw. obowiązku powierniczym oznaczającym działanie dyrektorów firm z najwyższą starannością i lojalnością, przedkładającym interes firmy i beneficjentów ponad własny. Wyrażone jest to w ustawie Canada Business Corporations Act z 1985 z późniejszymi zmianami (CBCA), zobowiązującej dyrektorów firm do uwzględniania w swoich działaniach interesów pracowników, społeczności lokalnych, klimatu i długoterminowego interesu przedsiębiorstwa. Naruszenia mogą prowadzić do odpowiedzialności cywilnej, sporów akcjonariuszy oraz ryzyk reputacyjno-prawnych.

Jak to działa w praktyce?

Przypadek spółki wydobywczej Banks Island Gold Ltd. i naruszeń środowiskowych- CEO firmy Benjamin Mossman został uznany winnym 13 naruszeń środowiskowych:

- doszło do wielu wycieków odpadów górniczych, które trafiły do gleby, jezior i rzek;
- nie raportowano części incydentów,
- spółka naruszała warunki pozwoleń środowiskowych (Hainsworth, 2023)

Jako przyczynę uznano brak odpowiedniego systemu kontroli oraz systemowego podejścia do zarządzania ryzykami środowiskowymi, zdaniem Sądu zarząd odpowiada za całokształt systemów zarządzania - jeśli spółka narusza prawo, odpowiada dyrektor, jego wiedza lub niewiedza o naruszeniach nie ma znaczenia dla winy (Kulkarni, 2023)

Sąd potwierdził, że dyrektor spółki górniczej może ponosić osobistą odpowiedzialność za szkody środowiskowe wynikające z działalności spółki, nawet bez dowodu wiedzy o naruszeniach, jeśli nie zapewnił odpowiedniego systemu nadzoru i kontroli;

oznacza to, że ochrona środowiska naturalnego jest realną podstawą odpowiedzialności prawnej (Peters & Peters, 2026)

Walkę z greenwashingiem Kanada wzmocniła od 2024 roku poprzez znowelizowaną ustawę o konkurencji, tzw. *Competition Act*. Nakłada ona obowiązek udokumentowania wszelkich deklaracji, oświadczeń środowiskowych międzynarodowo uznanymi certyfikatami i testami, zaś oświadczenia środowiskowe na mocy nowelizacji ustawy wchodzą w zakres zwodniczych praktyk marketingowych.

W przypadku poszanowania praw człowieka w łańcuchu dostaw najważniejsza jest ustawa *Fighting Against Forced Labour and Child Labour in Supply Chains Act* (tzw. *Canadian Modern Slavery Act, Bill S-211*), która weszła w życie 1 stycznia 2024 roku i obowiązuje w pełnym zakresie w cyklu raportowym 2024–2026. Wprowadza obowiązek raportowania pracy przymusowej, pracy dzieci oraz praktyk w łańcuchach dostaw. Dotyczy spółek kanadyjskich, spółek zagranicznych prowadzących działalność w Kanadzie lub importujących do Kanady oraz instytucji

publicznych. Sankcjami są kary administracyjne (do 250 000 CAD), ryzyko kontroli i publikacji niezgodności, realne egzekwowanie zakazów importu. Znowelizowana ustawa *Customs Tariff*, zakazująca importu towarów wyprodukowanych w całości lub części z użyciem pracy przymusowej lub pracy dzieci, jest tzw. twardym instrumentem prawnym ESG. Od 2025 roku kanadyjskie służby celne (Canada Border Service Agency – CBSA) znacząco zwiększyły liczbę zatrzymań towarów. Należy pamiętać, że ciężar dowodu uniewinniającego spoczywa na importerze.

W zakresie ochrony środowiska najważniejsza jest ustawa chroniąca środowisko oraz ludzi przez szkodliwymi substancjami, tj. *Canadian Environmental Protection Act, 1999* (CEPA), oraz powiązane z nią regulacje dotyczące reżimu sankcyjnego (*Administrative monetary penalties under CEPA Parts 7 and 9, 2009*) przewidującego kary finansowe oraz karę pozbawienia wolności. Działania prewencyjne podejmowane przez kanadyjskie służby celne dotyczą zatrzymania towaru na granicy, zakazu dopuszczenia do obrotu, zatrzymania do kontroli, wycofania lub usunięcia, wpisania do rejestru przestępców.

W kontekście raportowania w grudniu 2024 roku przyjęto standardy raportowania, tzw. *Canadian Sustainability Disclosure Standards* (CSDS), stosowane od 1 stycznia 2025 roku na zasadzie dobrowolności i oparte, podobnie jak standardy brytyjskie, na standardach ISSB (*International Sustainability Standards Board*) – IFRS S1 dotyczą ogólnych zasad ujawnień, a IFRS S2 odnoszą się do ujawnień klimatycznych.

Działania rekomendowane dla polskiego eksportera

Przygotowanie polityki praw człowieka obejmującej zakaz pracy przymusowej, zakaz pracy dzieci, godziwe warunki pracy wraz z udokumentowanymi formami zatrudnienia, ewidencję czasu pracy i wynagrodzeń oraz stosowanie zasad BHP.

Zmapowanie podwykonawców i dostawców przynajmniej z 1 poziomu i ustalenie kraju pochodzenia surowców, w tym weryfikacja agencji pracy tymczasowej oraz głównych podwykonawców względem posiadania powyższych dokumentów ryzyka pracy przymusowej. Należy zweryfikować deklaracje w zakresie zrównoważonego rozwoju i upewnić się, że nie występuje sprzeczność między komunikacją marketingową a praktyką organizacyjną.

Przygotowanie się na kontrolę graniczną, w tym celu przygotowanie do natychmiastowego okazania dokumentów, takich jak umowy z dostawcami, polityki zatrudnienia/BHP, oświadczenia pochodzenia (surowców, towarów itd.), dowody świadczące o przeciwdziałaniu pracy przymusowej, dokumenty zatrudnienia, umowy i procedury stosowane z agencją pracy tymczasowej, wyniki audytów itp. Ponadto polski eksporter winien umieć wyjaśnić pochodzenie produktów oraz wyznaczyć osobę do kontaktów podczas kontroli.

Przygotowanie pakietu danych [dla kanadyjskiego kontrahenta](#) w zakresie ochrony środowiska oraz przestrzegania praw pracowniczych, w tym struktury zatrudnienia i podstawowych danych z obszaru ESG.

Przed podpisaniem umowy należy wykonać analizę klauzul dotyczących pracy przymusowej, audytu i informacji, warunków rozwiązania umowy w kontekście niespełnienia standardów ESG, odpowiedzialności za dalsze poziomy łańcucha dostaw.

Przygotowanie scenariusza działań kryzysowych, tj. procedury postępowania na wypadek zatrzymania towaru, zapytań regulatora, skarg i zapytań organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Jak przygotować się do eksportu do Kanady?

ESG w regulacjach USA

USA także nie posiadają jednolitej, horyzontalnej ustawy ESG ani obowiązkowej należytej staranności, lecz stosują model oparty na trzech filarach: egzekwowaniu przepisów handlowych, ujawnianiu informacji, które muszą być odzwierciedlone w dowodach, oraz wysokim ryzyku sporów sądowych. W tym podejściu wiodące są silne narzędzia celno-handlowe, odpowiedzialność cywilna i reputacyjna, fragmentacja regulacyjna (federalna i stanowa) oraz duża rola sądów, regulatorów i granicy celnej.

Prawa człowieka w łańcuchu dostaw – regulacją stanowiącą trzon systemu USA jest ustawa *Tariff Act of 1930 – Section 307*, która obowiązuje od dawna, lecz intensywnie egzekwowana jest od 2021 roku. Dotyczy ogólnego zakazu importu towarów wytworzonych z użyciem pracy przymusowej lub pracy dzieci. Realizowana jest za pomocą tzw. *Withhold Release Orders* (WROs), będącego narzędziem blokowania importu stosowanym przez CBP (*U.S. Customs and Border Protection*, czyli Urząd Celny i Ochrony Granic). Regulacja stosowana jest w momencie, w którym CBP ma uzasadnione podejrzenia, że importowany produkt, surowiec powstał

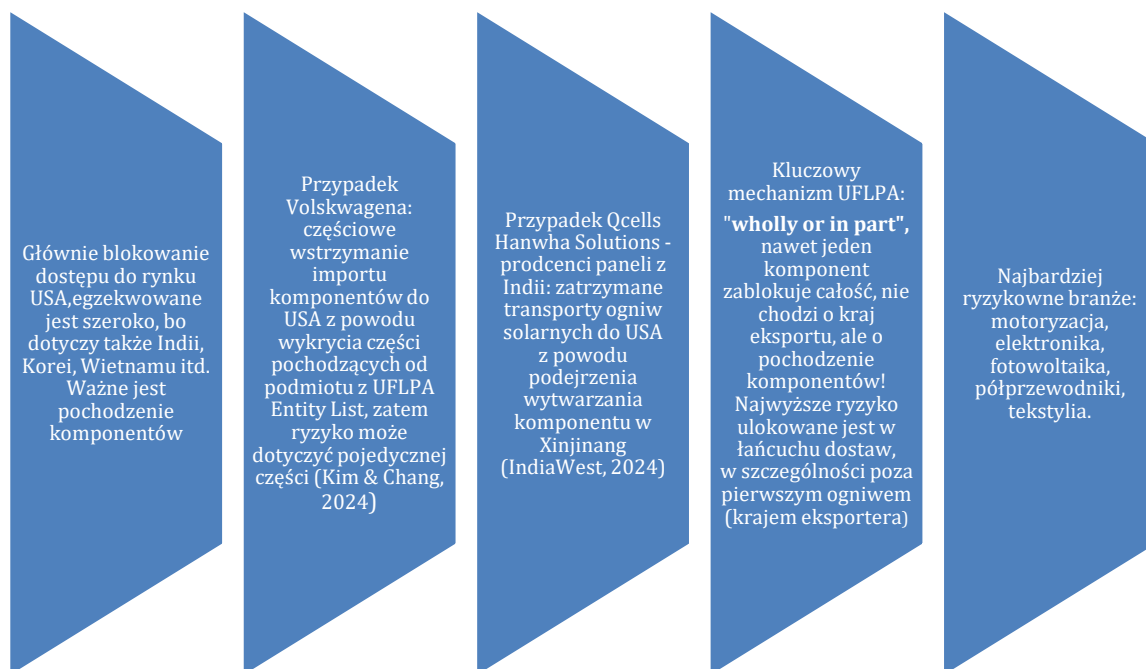
z wykorzystaniem pracy przymusowej lub pracy dzieci. Stanowi to podstawę większości działań prowadzonych przez CBP.

Pobierz [Listę produktów „zakazanych” wytworzonych w warunkach pracy dzieci i/lub pracy przymusowej](#).

Kolejną ustawą w zakresie praw człowieka i ESG w USA dla handlu międzynarodowego jest *Uyghur Forced Labor Prevention Act* (UFLPA), czyli ustawa o zapobieganiu pracy przymusowej Ujgurów, wprowadzająca tzw.

domniemanie wzruszalne, że towary wydobyte, wyprodukowane lub wytworzone w całości albo w części w Regionie Autonomicznym Sinciang-Ujgur (XUAR) w Chinach bądź przez podmiot znajdujący się na liście podmiotów objętych UFLPA podlegają importowi na mocy art. 307 ustawy taryfowej z 1930 roku (19 U.S.C. § 1307), co oznacza, że mogą być zablokowane, zatrzymane, CBP może nie dopuścić ich do obrotu, może także towar skonfiskować. Jest to obecnie najbardziej restrykcyjny system importowy na świecie – do tej pory wartość zatrzymanych towarów sięga miliardów dolarów. Do sektorów wysokiego ryzyka należą branża tekstylna, obuwnicza, motoryzacyjna, rolnicza, elektroniczna i fotowoltaika (Uyghur Forced Labour Prevention Act, 2021).

Jak to działa w praktyce?

Pobierz [Listę podmiotów w Sinciang \(Xinjiang\), które wydobywają, produkują lub wytwarzają w całości lub w części towary, wyroby i artykuły z wykorzystaniem pracy przymusowej.](#)

Kwestia ochrony środowiska uregulowana jest w federalnej ustawie *Clean Air Act* z 1970 roku z późniejszymi zmianami. Jej celem jest ograniczanie zanieczyszczeń i ochrona środowiska. W 2025 roku administracja prezydenta Donalda Trumpa wycofała federalne przepisy klimatyczne z 2009 roku, klasyfikujące gazy cieplarniane jako szkodliwe dla zdrowia ludzi. Tradycyjne emisje pozostały objęte ustawą.

Raportowanie ESG uwzględnione było w *SEC Climate Disclosure Rule*. W kwestii raportowania przepisy w zakresie ujawnień ryzyk klimatycznych były przyjęte w marcu 2024 roku. Jednak wdrożenie zostało zatrzymane przez sądy, zaś w marcu 2026 roku Komisja Papierów Wartościowych i Giełd zagłosowała skutecznie za zaprzestaniem stosowania przepisów dotyczących ujawnień ryzyk związanych ze zmianami klimatycznymi i emisją gazów cieplarnianych. Obecnie reguła ta już nie obowiązuje, co oznacza brak federalnego, obowiązkowego raportowania klimatycznego ESG na poziomie giełdowym (Tomlinson, 2025). Wzrasta natomiast znaczenie stanowych przepisów i reguł w zakresie raportowania ESG. Przykładem może być *California Transparency in Supply Chains Act* (SB 657), wprowadzający obowiązek ujawnień w zakresie przeciwdziałania pracy przymusowej i handlowi ludźmi. Firmy z siedzibą w Kalifornii, osiągające roczne przychody przekraczające 100 milionów dolarów na całym świecie, zobowiązane są do ujawniania działań na rzecz zwalczania niewolnictwa i handlu ludźmi. Ustawa kładzie nacisk na przejrzystość, nakładając obowiązek publicznego raportowania w pięciu głównych obszarach. Są to weryfikacja łańcucha dostaw, audytów dostawców, certyfikatów zgodności z przepisami

antyniewolniczymi, wewnętrznych mechanizmów odpowiedzialności oraz szkoleń pracowników w zakresie ryzyka związanego z handlem ludźmi (The California Transparency in Supply Chains Act, 2010).

Odpowiedzialność cywilna i strategiczne spory sądowe, tzw. *strategic/impact litigation*. Strategiczne spory sądowe ukierunkowane są na wykorzystanie procedur sądowych w celu wywołania zmiany w prawie, polityce publicznej i świadomości społecznej. Głównym celem jest wytworzenie precedensu, który zmusi państwa do zmiany polityki publicznej, regulacji czy też dyskusji publicznej. USA uważane są za kraj wysokiego ryzyka sporów strategicznych, które często dotyczą kwestii greenwashingu, fałszywych deklaracji z zakresu ESG czy też ujawnień wprowadzających w błąd odbiorców. Odpowiedzialność ma zatem charakter cywilny, reputacyjny oraz giełdowy.

W modelu USA nie wystarczy poinformować o sposobie prowadzenia biznesu w kontekście ESG, wszelkie deklaracje muszą zostać udowodnione. Należy o tym pamiętać w szczególności w kontekście ryzyk w zakresie:

- zatrzymania towarów na granicy;
- kosztownych postępowań dowodowych i sądowych;
- presji kontraktowej importerów z USA;
- możliwości wykluczenia z rynku bez wyroku sądowego.

Działania rekomendowane dla polskiego eksportera

- Ustalenie pozycji sprzedażowej polskiego przedsiębiorstwa: czy dana firma sprzedaje bezpośrednio, czy pośrednio do USA, czy komponenty polskiego eksportera trafiają do produktów USA, skąd kupujemy i czy towar pochodzi od producenta czy też firmy zajmującej się jedynie

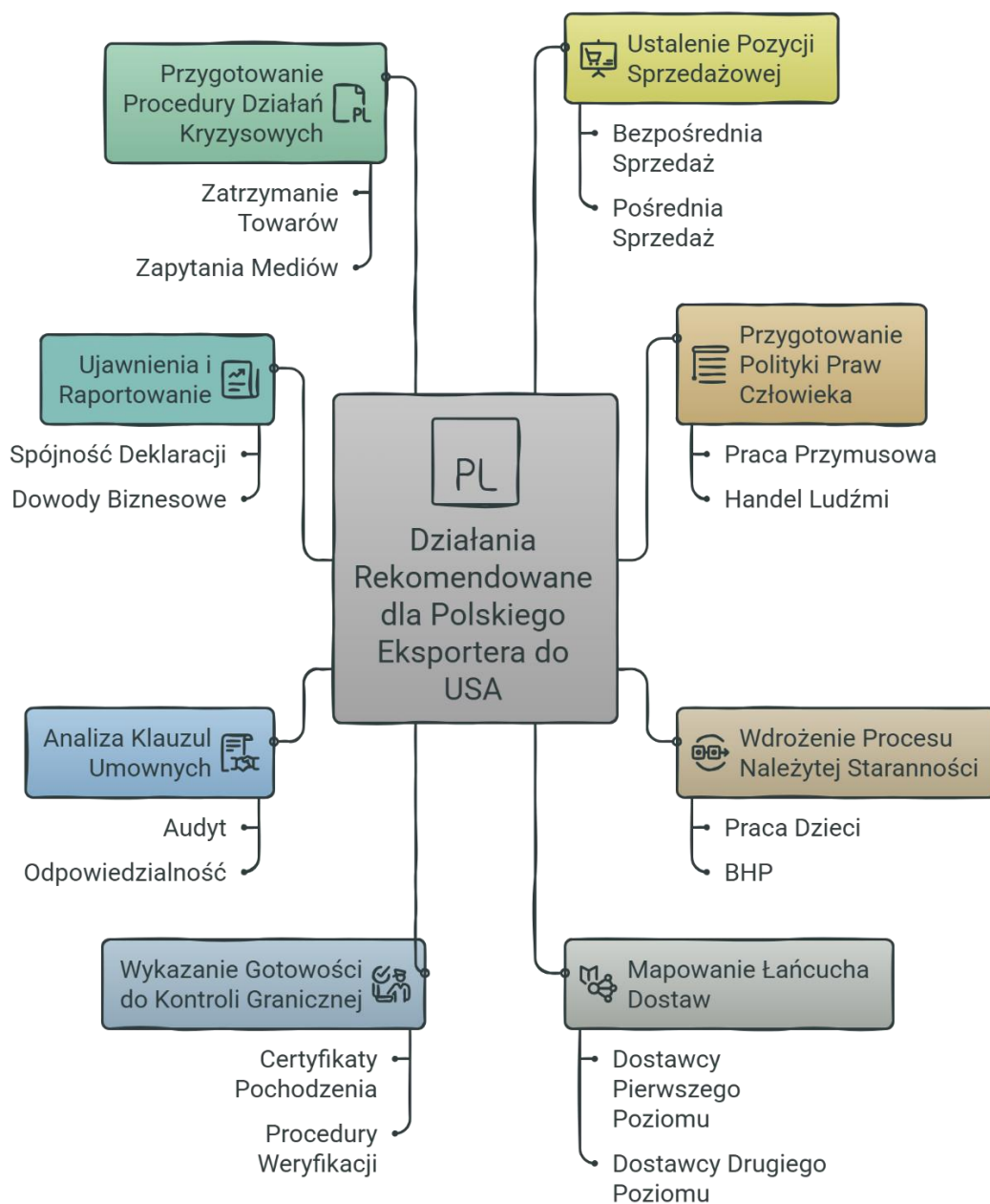
handlem itp. Odpowiedzi pozwolą ustalić, jakie jest ryzyko zatrzymania towarów na granicy.

- Przygotowanie polityki/ oświadczenia w sprawie poszanowania praw człowieka odnoszące się do pracy przymusowej, handlu ludźmi, pracy dzieci, BHP, braku dyskryminacji, godziwych warunków pracy itp. oraz przygotowanie materiału dowodowego – dokumentów poświadczających praktyki w zakresie np. przeciwdziałania pracy przymusowej, umów o pracę, regulaminów pracy/ wynagradzania, ewidencji czasu pracy, szkoleń BHP itp.
- Przygotowanie i wdrożenie procesu należytej staranności w zakresie praw człowieka: praca przymusowa, niewolnictwo oraz praca dzieci to obszary polityk praw człowieka.
- W łańcuchu dostaw zmapowanie i identyfikacji dostawców nie tylko z pierwszego poziomu, czyli swoich dostawców, ale także weryfikacja dostawców swoich dostawców, wykazanie polityki stosowanej wobec dostawców, procedury zarządzania ryzykiem w relacjach z dostawcami, proces i narzędzia oceny dostawców, regularny przegląd i monitoring dostawców, ustalenie oraz posiadanie listy krajów pochodzenia materiałów, ustalenie braku powiązań z Xinjiang/XUAR lub listą *UFLPA Entity List*, wykazanie oświadczenia dostawców wraz z dowodami. Szczególną uwagę należy zwrócić na ryzyko pośrednie związane z pochodzeniem komponentów – przykładowo sofa może być produkowana w Polsce, tkanina pochodzić z Turcji, natomiast przędza bawełniana wykorzystywana do jej wytworzenia może pochodzić z Sinciang (Xinjiang).
- Wykazanie gotowości do kontroli granicznej. W tym celu należy przygotować dowody w zakresie certyfikatów pochodzenia, procedur weryfikacji dostawców pod kątem pracy dzieci, pracy przymusowej,

faktur, listy materiałowe (ang. *bill of materials*), umowy z dostawcami, wyznaczyć osobę odpowiedzialną za kontakty w tej sprawie, przygotować procedury na wypadek tzw. *notice of detention* (zatrzymania towarów do dalszej kontroli pod względem zgodności z przepisami o przeciwdziałaniu pracy przymusowej i handlu ludźmi oraz pracy dzieci).

- Przed podpisaniem umowy wykonanie analizy klauzul umownych pod kątem przeciwdziałania pracy przymusowej, prawa do wykonania audytu i jego kosztów, natychmiastowego zerwania umowy w przypadku odkrycia niezgodności, weryfikacji kwestii odpowiedzialności, w tym tzw. *absolute liability* w całym dolnym łańcuchu wartości, czyli bezwzględnej odpowiedzialności prawnej i finansowej (bez względu na winę, intencje i podjęte środki prewencyjne) w przypadku stwierdzenia spowodowania szkody.
- W kwestiach ujawnień i raportowania zrewidowanie spójności między deklaracją a praktyką biznesową. Polski eksporter raportuje/ deklaruje tylko to, co jest w stanie udowodnić.
- Przygotowanie procedury działań kryzysowych – ustalenie procedury postępowania na wypadek zatrzymania towarów i wszczęcia procedury przez CBP, a także na wypadek zapytań kierowanych do polskiego eksportera przez media, organizacje społeczne, wyznaczenie osoby do kontaktów w przypadku zatrzymania towarów na granicy oraz wyszkolenie i przygotowanie zarządu do działania kryzysowego i zapewnienia wsparcia prawnego.

Działania Rekomendowane dla Polskiego Eksportera do USA

Podsumowanie

Warto zauważyć, że pod względem prowadzenia wymiany handlowej największe ryzyka/ obciążenia kształtują się następująco:

- **UE – wysokie ryzyko regulacyjne, lecz przewidywalne, wykazuje największy stopień formalizacji (CSDDD + CSRD + taksonomia UE)** i związane z tym obciążenia proceduralne, które jednak jasno precyzują obowiązki przedsiębiorstw;
- **Wielka Brytania – wysokie ryzyko kontraktowe –** pomimo tego, że podejście brytyjskie jest zbliżone do europejskiego i mniej obciążone wymogami proceduralnymi, więcej obowiązków po stronie polskiego eksportera będzie miało charakter kontraktowy, wynikający z wymagań stawianych przez partnera handlowego, wyrażonych m.in. w klauzulach umownych, prawach do przeprowadzania audytów oraz innych mechanizmach weryfikacyjnych;
- **Kanada – wysokie ryzyko egzekwowania przepisów handlowych i środowiskowych,** wykazuje zbliżony model do Wielkiej Brytanii, lecz charakteryzuje się częstymi kontrolami granicznymi i twardym zakazem importu.
- **USA – wysokie ryzyko operacyjne i kontrole na granicy –** najostrzejsze przepisy graniczne; brak jednolitego podejścia do ESG nie zwalnia importerów z należytej staranności w zakresie weryfikacji łańcucha dostaw pod kątem pracy przymusowej, pracy dzieci itd. Brak dowodów jest wystraszający do podjęcia przez służby najostrzejszych działań i zatrzymania towarów;

Na różnice i podobieństwa wskazano także w tabeli 2.

Tabela 2. Porównanie systemów regulacyjnych ESG

Porównanie regulacji ESG w UE, UK, USA i Kanadzie

Obszar	UE	UK	USA	Kanada
Model regulacyjny	CSRD, CSDDD, Dyrektywa 2026/470, Taxonomy	Companies Act 2006, UK SRS, FCA rules	Tariff Act § 307, UFLPA	CBCA, Supply Chains Act (S-211)
Horyzontalna HRDD	CSDDD	brak jednolitego aktu	brak jednolitego aktu	brak (projekty legislacyjne)
Praca przymusowa	Forced Labour Regulation, CSDDD	Modern Slavery Act 2015	UFLPA, Tariff Act § 307	Fighting Against Forced Labour Act (S-211)
Raportowanie ESG	CSRD + ESRS	UK Sustainability Reporting Standards	tylko stanowe, zniesione federalne w zakresie klimatu	Canadian Sustainability Disclosure Standards (dobrowolne)
Środowisko	EUDR, Taxonomy, ETS, CBAM	UK ETS, Environment Act 2021	Clean Air Act, state climate laws	Canadian Environmental Protection Act
Greenwashing	Dyrektywa 2024/825, Green Claims (projekt)	ASA CAP Code, FCA ESG rules	FTC Green Guides, SEC enforcement	Competition Act, Competition Bureau guidance
Ryzyko dla eksporterów	wysokie, lecz przewidywalne	wysokie kontraktowe	najwyższe graniczne	wysokie graniczne

Czynnikami wspólnym dla wszystkich prezentowanych krajów są:

- zrozumienie celów stosowania przepisów społecznych i środowiskowych;
- posiadanie i stosowanie odpowiednich polityk i procedur oraz systemowe zarządzanie ryzykami ESG.

We wszystkich przypadkach przedsiębiorcy, którzy chcą rozpocząć wymianę handlową, powinni rozumieć zasady wdrażania procedur należytej staranności oraz umieć wyjaśnić posiadanie pakietu dowodowego na zarządzanie ryzykami w łańcuchu dostaw. Wszystkie kraje czerpią z Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka. Wszystkie kraje przyłączyły się do Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych

w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej i prowadzą Krajowe Punkty Kontaktowe OECD, w których swoje zawiadomienia o potencjalnych naruszeniach tych zasad, zgodnie z Wytycznymi OECD, mogą zgłosić osoby poszkodowane negatywnym skutkiem.

Tu znajdziesz [listę Krajowych Punktów Kontaktowych OECD dla Odpowiedzialnego Prowadzenia Działalności Biznesowej](#).

Bibliografia:

Administrative monetary penalties under CEPA Parts 7 and 9. Pobrano z <https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/environmental-enforcement/acts-regulations/about-act/legislation-fines-offences.html>.

Canadian Environmental Protection Act. Pobrano z <https://www.canada.ca/en/services/environment/pollution-waste-management/understanding-environmental-protection-act.html>.

Department of Business and Trade (2026). *Guidance UK Sustainability Reporting Standards: UK SRS S1 and UK SRS S2.* Pobrano z <https://www.gov.uk/government/publications/uk-sustainability-reporting-standards-uk-srs-s1-and-uk-srs-s2>.

Dyrektywa 2024/825. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/825 z dnia 28 lutego 2024 r. w sprawie zmiany dyrektyw 2005/29/WE i 2011/83/UE w odniesieniu do wzmocnienia pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej poprzez lepszą ochronę przed nieuczciwymi praktykami oraz lepsze informowanie.*

Dyrektywa 2022/2464. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju*

Dyrektywa 2024/1760. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1760 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie należytej staranności*

przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniająca dyrektywę (UE) 2019/1937 i rozporządzenie (UE) 2023/2859.

Dyrektywa 2026/470. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2026/470 z dnia 24 lutego 2026 r. w sprawie zmiany dyrektyw 2006/43/WE, 2013/34/UE, (UE) 2022/2464 i (UE) 2024/1760 w odniesieniu do niektórych wymogów dotyczących sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju i niektórych wymogów w zakresie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju.

EFRAG (2025). State of Play 2025 I implementation of the European Sustainability Reporting Standards (ESRS): Observed Practices based on statements issued as of 20 April 2025, Brussels. Pobrano z <https://www.efrag.org/sites/default/files/media/document/2025-07/EFRAState%20of%20Play%202025%20Report%20final.pdf>.

Elkington, J. (1997). Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business. Capstone Publishing Limited. <https://doi.org/10.1002/tqem.3310080106>.

Fighting Against Forced Labour and Child Labour in Supply Chains Act. Pobrano z <https://laws.justice.gc.ca/eng/acts/F-10.6/page-1.html>.

IndiaWest, 2024, Indian solar panels face US scrutiny for links to forced Chinese labor. Pobrano z <https://indiawest.com/indian-solar-panels-face-us-scrutiny-for-links-to-forced-chinese-labor/>.

Kim & Chang (2024). 2024 UFLPA Strategy Update and Key Implications, https://www.kimchang.com/en/insights/detail.kc?sch_section=4&idx=30460.

Kulkarni, A. (2023). *CEO of defunct northwest B.C. mining company found guilty of environmental violations*, CBC NEWS. Pobrano z <https://www.cbc.ca/news/canada/british-columbia/benjamin-mossman-found-guilty-1.6905331>.

Ministerstwo Rozwoju Technologii, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (2024). *Poradnik dla przedsiębiorstw w zakresie stosowania minimalnych gwarancji Taksonomii UE*. Pobrano z <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/grupa-robocza-ds-stosowania-taksonomii-ue>.

Modern Slavery Act 2015. Pobrano z <https://www.gov.uk/government/collections/modern-slavery-bill>.

OECD (2018). *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct*. Pobrano z https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2018/02/oecd-due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct_c669bd57/15f5f4b3-en.pdf.

OECD (2023). *OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/81f92357-en>.

Patra, C., Shin, C., Khan, M. (2025). *Unlocking value: the strategic importance of Canada's new sustainability standards*, EY. Pobrano z https://www.ey.com/en_ca/insights/assurance/canadas-new-sustainability-standards.

Peters & Peters (2026). *Director held liable for environmental breaches of mining company*. Pobrano z

<https://www.petersandpeters.com/case/director-held-liable-for-environmental-breaches-of-mining-company/>.

Rozporządzenie 2020/852. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088*

Rozporządzenie 2021/1119. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie)*.

Rozporządzenie 2023/1115. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1115 z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 995/2010*.

Rozporządzenie 2024/3015. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2024/3015 z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie zakazu produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej na rynku unijnym i zmiany dyrektywy (UE) 2019/1937*

The California Transparency in Supply Chains Act 2010. Pobrano z <https://oag.ca.gov/SB657>.

Tomlinson, B. (2025). *What remains in the wreckage of the Climate Disclosure Rule*, EY. Pobrano z https://www.ey.com/en_us/insights/esg-reporting/esg-and-sec-climate-disclosure-rule-update.

Uyghur Forced Labor Prevention Act 2021. Pobrano z <https://www.cbp.gov/trade/forced-labor/UFLPA>.

UZP (2020). Raport z badania jakościowego w zakresie zrównoważonych i społecznych i zielonych zamówień publicznych. Pobrano z <https://www.gov.pl/web/uzp/raport-z-badania-jakosciowego-w-zakresie-zrownowazonych-spoecznych-i-zielonych-zamowien-publicznych-udzielonych-w-polsce-w-2020-roku>.

World Benchmarking Alliance (2026). *The Corporate Human Rights Benchmark*. Pobrano z [Corporate Human Rights Benchmark | World Benchmarking Alliance](#) (dostęp:12.05.2026).

Autorką raportu „Wpływ czynników ESG na kształtowanie gospodarki” jest:

Joanna Szymonek

Doktor w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Zajmuje się badaniami organizacyjnymi w obszarze zarządzania strategicznego, w tym analizą ryzyk naruszeń praw człowieka, mapowaniem ryzyk w łańcuchach dostaw, oceną procesów należytej staranności (HRDD) oraz wdrażaniem strategii ESG i współtworzeniem rozwiązań na rzecz zrównoważonego rozwoju.

ZASTRZEŻENIE

Powyższy materiał jest chroniony prawami autorskimi, które przysługują Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. („PAIH”) i można go wykorzystywać w sposób dozwolony przez przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. z 2019, poz. 1231), ale jedynie w celach niekomercyjnych (tj. na użytek własny). Nie jest dozwolone komercyjne wykorzystanie przekazywanych treści. Ponadto, materiał ten można wykorzystać, jeżeli przepisy lub zgoda uprawnionego zakładają, że wykorzystanie w celach niekomercyjnych nie wymaga pozwolenia ze strony uprawnionego. Dla innych sposobów wykorzystania materiału niezbędne jest uzyskanie pozwolenia od uprawnionego z tytułu autorskich praw majątkowych. PAIH nie ponosi odpowiedzialności z tytułu jakiegokolwiek szkody bezpośredniej lub pośredniej jakiegokolwiek rodzaju, w tym szkody za utratę zysków, wynikłej z całkowitego lub częściowego wykorzystania informacji udostępnionych przez PAIH w niniejszym materiale. W związku z tym, każdy odbiorca tych informacji powinien sprawdzić przydatność i poprawność wyżej wymienionych informacji zgodnie z ich przeznaczeniem i korzystać z tych informacji na własną odpowiedzialność. PAIH oraz jej pracownicy nie ponoszą w żadnym wypadku odpowiedzialności za jakąkolwiek decyzję lub działanie podjęte w oparciu o wyżej wymienione informacje, ani za jakiegokolwiek konsekwencje wynikające z decyzji podjętych w oparciu o te informacje.

www.trade.gov.pl

**Polska Agencja
Inwestycji i Handlu**
Grupa PFR